

EGZAMIN PRAKTYCZNY

NA KATEGORIĘ B+E, C+E i T PRAWA JAZDY

Egzamin praktyczny na prawo jazdy przeprowadzany jest na placu manewrowym i w ruchu drogowym i odbywa się na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach (Dz. U. z 2016 r. poz. 232).

Osoby przystępujące do egzaminu praktycznego oczekują na jego rozpoczęcie w poczekalni siedziby WORD. Informacja dla osób oczekujących na egzamin praktyczny wyświetlana jest na wokandzie elektronicznej i przekazywana jest poprzez urządzenia nagłaśniające. Egzaminator po wylosowaniu osoby egzaminowanej zaprasza ją do pojazdu egzaminacyjnego podając kolejno: nazwisko, imię oraz numer pojazdu, którym będzie przeprowadzony egzamin.

Przed rozpoczęciem egzaminu egzaminator przedstawia się osobie egzaminowanej oraz potwierdza jej tożsamość na podstawie **ważnego w dniu egzaminu**, jednego z niżej wymienionych dokumentów:

- dowód osobisty,
- paszport,
- karta pobytu.

Następnie upewnia się, czy zasady przeprowadzania egzaminu państwowego są zrozumiałe dla osoby egzaminowanej.

Informuje osobę o wylosowanych przez komputer elementach do sprawdzenia w ramach wykonywania zadania Nr 1 (sprawdzenie stanu technicznego podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych bezpośrednio za bezpieczeństwo jazdy – płyny eksploatacyjne, sygnał dźwiękowy, światła zewnętrzne).

Część praktyczna egzaminu państwowego na placu manewrowym polega na wykonaniu zadań określonych dla prawa jazdy kategorii B+E, C+E i T w **tabeli nr 2** – zgodnie z techniką kierowania pojazdem i kryteriami określonymi w **tabeli nr 4**.

Tabela nr 2

Poz.	Zadania egzaminacyjne
1	Przygotowanie do jazdy, sprawdzenia stanu technicznego podstawowych elementów pojazdu odpowiedzialnych bezpośrednio za bezpieczeństwo jazdy.
2	Ruszanie z miejsca oraz jazda pasem ruchu do przodu i tyłu.
3	Parkowanie skośne (wjazd przodem – wyjazd tyłem).
4	Parkowanie prostopadłe (wjazd przodem – wyjazd tyłem lub wjazd tyłem – wyjazd przodem).
6	Ruszanie z miejsca do przodu na wzniesieniu.

Części praktycznej egzaminu państwowego przeprowadzanej w ruchu drogowym nie przeprowadza się, gdy osoba egzaminowana kieruje pojazdem na placu manewrowym w sposób pozwalający stwierdzić, że jej zachowanie zagraża bezpośrednio życiu i zdrowiu uczestników ruchu drogowego. Przez takie zachowanie rozumie się w szczególności:

- 1) przejechanie kołem przez linie wyznaczające zewnętrzne krawędzie stanowisk
- 2) najechanie albo potrącenie pachołka lub tyczki
- 3) dwukrotne nieprawidłowo wykonanie zadania, o którym mowa w poz. 2-6 tab. nr 2.

Tabela nr 4

Poz. zadania z tabeli nr 2	KRYTERIA
1	<p>1) sprawdzenie stanu technicznego podstawowych elementów pojazdów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego – osoba egzaminowana musi zaprezentować, że potrafi sprawdzić:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) poziom oleju w silniku b) poziom płynu chłodzącego c) poziom płynu hamulcowego d) poziom płynu w spryskiwaczach e) działanie sygnału dźwiękowego f) działanie świateł pozycyjnych/postojowych g) działanie świateł mijania h) działanie świateł drogowych i) działanie świateł hamowania „STOP” j) działanie świateł cofania, k) działanie świateł kierunkowskazów l) działanie świateł awaryjnych m) działanie świateł przeciwmgłowych tylnych – jeżeli występuje; <p>Sposób wykonania części zadania określonej w pkt 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na wykonanie czynności osoba egzaminowana ma nie więcej niż 5 minut, – osoba egzaminowana powinna co najmniej wskazać, gdzie i przy użyciu jakich przyrządów lub wskaźników sprawdza się poziom odpowiednich płynów w pojeździe, – w przypadku dokonywania sprawdzenia świateł, o których mowa w lit. i lub j, osoba egzaminowana może poprosić egzaminatora o potwierdzenie działania światła zewnętrznego, – losowy dobór elementów czynności dla każdej osoby egzaminowanej dokonywany jest przez ośrodek egzaminowania przy użyciu urządzenia komputerowego. Urządzenie losuje 1 element spośród elementów określonych w lit. a–e oraz 1 element spośród elementów określonych w lit. f–m. <p>2) właściwe ustawienie fotela, lusterek, zagłówek i zapięcie pasów bezpieczeństwa (jeżeli pojazd jest w nie wyposażony), upewnienie się, czy drzwi pojazdu są zamknięte.</p> <p>Sposób wykonania części zadania określonej w pkt 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w lewym lusterku kierowca powinien widzieć lewy bok pojazdu i lewy obszar przestrzeni za pojazdem, – w prawym lusterku kierowca powinien widzieć prawy bok pojazdu i prawy obszar przestrzeni za pojazdem, – zagłówki powinny być ustawione blisko za głową na wysokości głowy; <p>4) dodatkowo dla kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E, T:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) sprawdzenie mechanizmu sprzęgającego (w tym przewodów hamulcowych i elektrycznych), elementów przyczepy związanych z jej załadunkiem, sposobu zabezpieczenia ładunku, b) sprzęganie przyczepy z pojazdem silnikowym (sytuacja wyjściowa – pojazd silnikowy obok przyczepy) – na wykonanie zadania osoba egzaminowana ma nie więcej niż 15 minut. <p>Sposób wykonania części zadania określonego w pkt 4 lit. b:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podjazd pojazdem silnikowym przed przyczepę, - cofnięcie pojazdem silnikowym w kierunku przyczepy w sposób umożliwiający dokonanie

	<p>sprzęgnięcia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - regulacja wysokości zaczepu przyczepy (w przypadku gdy konstrukcja przyczepy to umożliwia), - dokonanie połączenia zaczepu przyczepy z hakiem lub zaczepu pojazdu silnikowego oraz zabezpieczenie przed rozłączeniem, - podłączenie do pojazdu silnikowego: przewodów elektrycznych przyczepy (silnik pojazdu wyłączony), przewodów hamulcowych przyczepy, sprawdzenie działania świateł przyczepy, zwolnienie hamulca postojowego, jeżeli jest wyposażona w hamulec postojowy; <p>5) dodatkowo dla kategorii D1, D1+E, D, D+E, sprawdzenie nadwozia, drzwi, wyjść awaryjnych, wymaganego wyposażenia: liczby miejsc, liczby wyjść, koła zapasowego, liczby gaśnic, apteczki.</p> <p>W przypadku niewłaściwego wykonania zadania w trakcie drugiej próby sprawdzeniu i ocenie podlegają wyłącznie te elementy zadania które zostały wykonane nieprawidłowo lub nie zostały wykonane w ogóle.</p>
2	<p>1) uruchomienie silnika pojazdu; 2) włączenie świateł odpowiednich do jazdy w ruchu drogowym; 3) upewnienie się o możliwości jazdy: a) wykluczenie prawdopodobieństwa spowodowania zagrożenia w ruchu drogowym, b) ocena sytuacji wokół pojazdu; 2) płynne ruszenie: a) zwolnienie hamulca postojowego – w przypadku gdy jest uruchomiony, b) łagodne puszczenie sprzęgła, zwiększenie obrotów silnika; 3) dla prawa jazdy kategorii B1, B, C1, C, D1 – płynna jazda pasem ruchu do przodu i tyłu (w przypadku kategorii B i B1 w trakcie jazdy do tyłu obserwacja toru jazdy pojazdu zgodnie z techniką kierowania przez tylną szybę pojazdu i lusterka); 4) dla prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D, D+E, T: a) płynna jazda do przodu pasem ruchu, b) cofanie po prostej i łuku, z możliwością zatrzymywania się i ponawiania jazdy do przodu, w czasie nie dłuższym niż 5 minut; 5) nienajeżdżanie kołem na linii wyznaczające zewnętrzne krawędzie stanowisk; 6) nienajeżdżanie na pachołki lub tyczki oraz niepotrącanie ich; 7) zatrzymanie pojazdu przed końcem i początkiem pasa ruchu w odległości nie większej niż 1 m od linii ograniczającej pas. W przypadku egzaminu w zakresie prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D, D+E, T dopuszcza się jedno opuszczenie miejsca kierowcy i pojazdu w czasie wykonywania zadania.</p>
3, 4	<p>Właściwe sygnalizowanie zamiaru zmiany kierunku jazdy. Sposób wykonania zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) możliwa jedna korekta toru jazdy, b) pojazd nie może: <ul style="list-style-type: none"> – wyjechać kołem poza określony obszar wjazdu, – naruszyć (najeżdżać kołem lub wyjechać obrysem pojazdu nad linię) linii ograniczających stanowisko, - potrącić pachołków lub tyczek, c) pozycja pojazdu na stanowisku – wewnątrz stanowiska.
6	<p>Przy ruszaniu pojazd nie powinien cofnąć się więcej niż 0,2 m, a silnik nie powinien zgasnąć. Osoba egzaminowana w trakcie wykonywania tego manewru po zatrzymaniu pojazdu na wzniesieniu zaciąga/uruchamia hamulec postojowy, a następnie rusza do przodu, zwalniając go.</p>

Część praktyczna egzaminu na placu manewrowym polega na wykonaniu 4 zadań określonych w tabeli nr 2, w tym dwóch obowiązkowych tj. zadania nr 1 i 2 oraz dwóch – wybranych losowo. Zestaw zadań losowany jest spośród zadań 3, 4 i 6 określonych w tabeli nr 2.

Brak umiejętności sprzęgnięcia pojazdu z przyczepą nie pozwala na realizację pozostałych zadań na placu manewrowym oraz w ruchu drogowym.

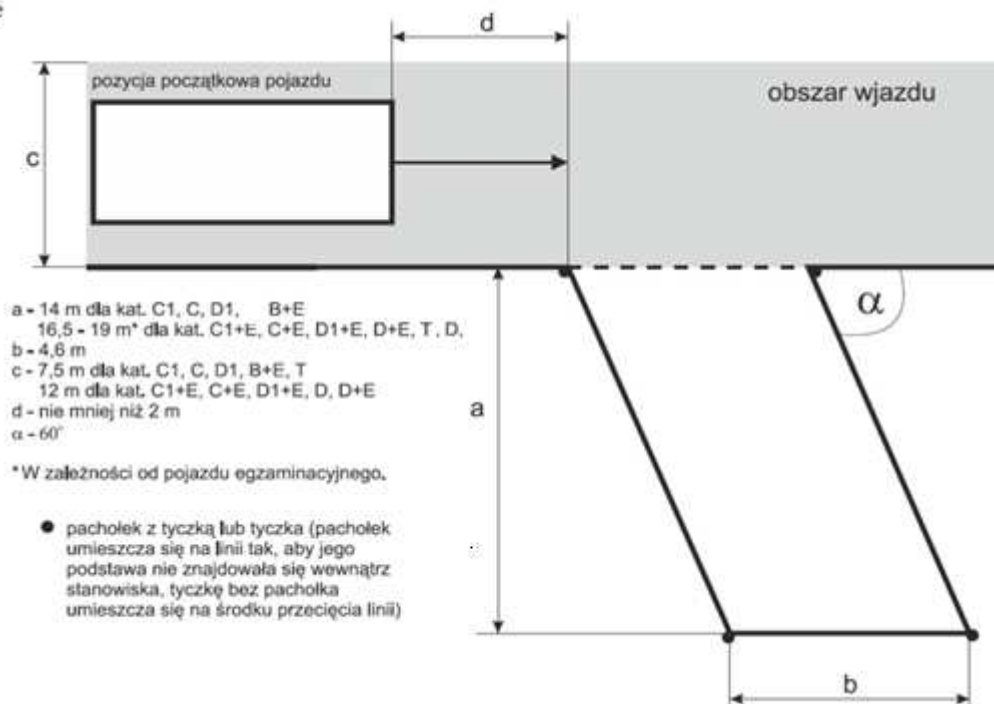
Zadanie nr 1 dotyczące łączenia i rozłączania zespołu pojazdów realizowane jest na placu manewrowym. Rozłączanie zestawu realizowane jest po wykonaniu zadań w ruchu drogowym.

Zadanie nr 2 – jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu

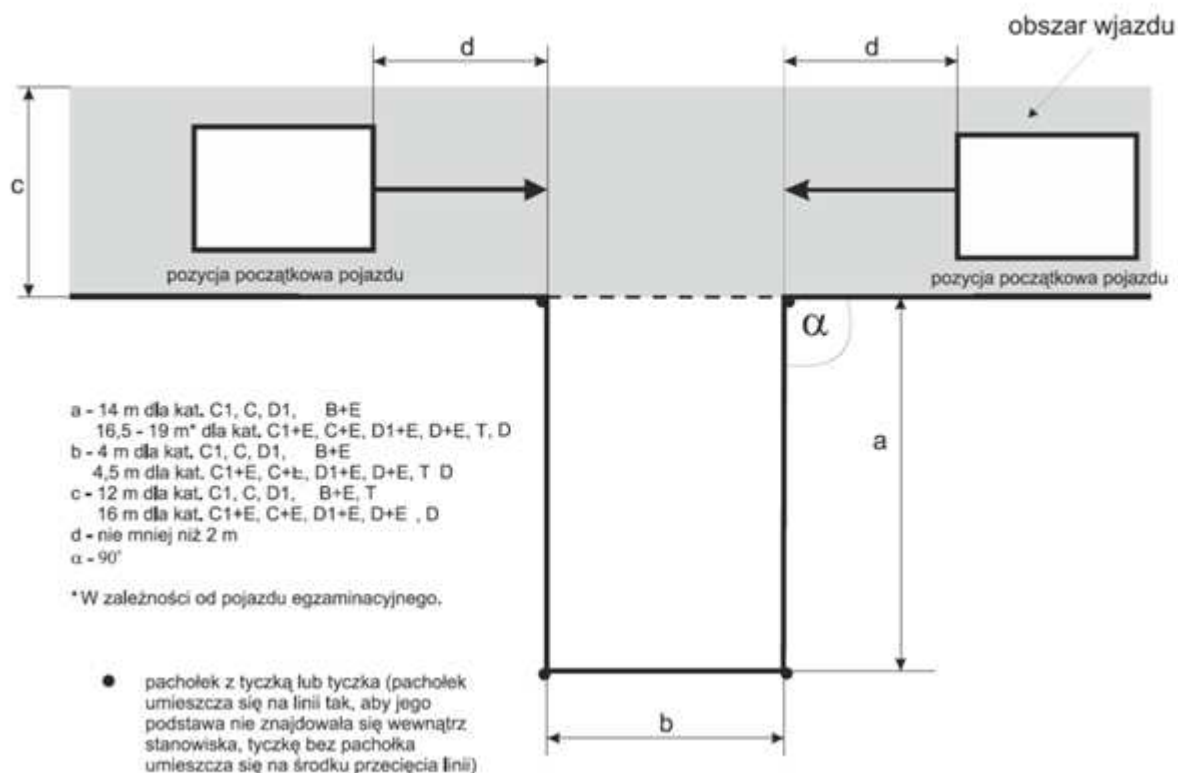
Zadanie nr 3 - parkowanie skośne (wjazd przodem – wyjazd tyłem).

Parkowanie skośne

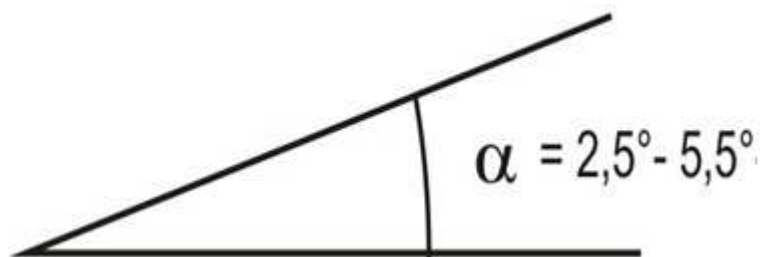

Zadanie nr 4 - parkowanie prostopadłe (wjazd tyłem – wjazd przodem lub wjazd przodem – wjazd tyłem).

Parkowanie prostopadłe

Zadanie nr 6 – ruszanie z miejsca do przodu na wzniesieniu

UWAGA !

Jeżeli osoba egzaminowana wykona dwukrotnie nieprawidłowo zadanie Nr 2, 3, 4 i 6 na placu manewrowym egzamin będzie przerwany. Nie będzie kontynuowana jazda w ruchu drogowym. W przypadku dwukrotnie nieprawidłowo wykonanego zadania Nr 1, osoba egzaminowana może kontynuować egzamin na placu manewrowym i w ruchu drogowym z tym jednak, że ustalony wynik egzaminu nie ulegnie zmianie.

Przejechanie kołem przez linie wyznaczające zewnętrzne krawędzie stanowiska lub najechanie albo potrącenie pachołka lub tyczki powoduje przerwanie egzaminu.

Dwukrotne nieprawidłowe wykonanie tego samego zadania w trakcie egzaminu praktycznego skutkuje uzyskaniem oceny negatywnej z całego egzaminu.

Egzamin praktyczny w ruchu drogowym:

Bezpośrednio po zakończeniu egzaminu na placu manewrowym rozpoczyna się egzamin w ruchu drogowym.

Część praktyczna w ruchu drogowym polega na wykonaniu zadań egzaminacyjnych **zgodnie z przepisami ruchu drogowego i techniką kierowania pojazdem** określonych w **tabeli nr 7** w czasie nie krótszym niż 25 minut dla kategorii B+E i T oraz 45 minut dla kategorii C+E. Polecenia egzaminatora wydawane są z odpowiednim wyprzedzeniem umożliwiającym bezpieczne i prawidłowe wykonanie zadań egzaminacyjnych. **Nie mogą one być sprzeczne z przepisami ruchu drogowego i nie mogą stwarzać zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.**

Podczas egzaminu, egzaminator na bieżąco wydaje polecenia osobie egzaminowanej dotyczące kierunku jazdy oraz wykonania przewidzianych programem egzaminacyjnym zadań.

Jeżeli osoba egzaminowana popełni błąd, egzaminator informuje ją o tym zwrotem „**błąd**” lub „**zadanie zostało wykonane nieprawidłowo**”. Po dwukrotnym nieprawidłowo wykonanym zadaniu, egzaminator powiadamia osobę, że wynik egzaminu jest negatywny z możliwością kontynuowania egzaminu. W tej sytuacji osoba egzaminowana, może wnioskować o przerwanie egzaminu.

Tabela nr 7

Poz.	Zadania egzaminacyjne
1	Wjazd na drogę z obiektu przydrożnego .
2	Jazda drogami dwukierunkowymi jednojezdniowymi o różnej liczbie wyznaczonych i niewyznaczonych pasów ruchu, posiadającymi odcinki proste i łuki, wzniesienia i spadki, obniżone i podwyższone dopuszczalne prędkości .
3	Jazda drogami dwukierunkowymi dwujezdniowymi o różnej liczbie wyznaczonych i niewyznaczonych pasów ruchu, posiadającymi odcinki proste i łuki, wzniesienia i spadki, obniżone i podwyższone dopuszczalne prędkości .
4	Jazda drogami jednokierunkowymi o różnej liczbie wyznaczonych i niewyznaczonych pasów ruchu .
5	Przejazd przez skrzyżowania równorzędne (trzy- i czterowlotowe) .
6	Przejazd przez skrzyżowania oznakowane znakami ustalającymi pierwszeństwo przejazdu (znak A-7, B-20, D-1 oraz w połączeniu z tabliczkami T-6a i T-6c) określonymi w przepisach w sprawie znaków i sygnałów drogowych .
7	Przejazd przez skrzyżowania z sygnalizacją świetlną.
8	Przejazd przez skrzyżowania, na których ruch odbywa się wokół wyspy .
9	Przejazd przez skrzyżowania dwupoziomowe (wjazd i zjazd)*.
10	Przejazd przez przejścia dla pieszych.
13	Przejazd przez torowisko tramwajowe** i kolejowe* .
14	Przejazd przez tunel*.
15	Przejazd obok przystanku tramwajowego** i autobusowego.
16	Wykonanie manewru wyprzedzania.
17	Wykonanie manewru omijania.
18	Wykonanie manewru wymijania (dla kategorii A1, A2, A przy prędkości co najmniej 50 km/h).
19	Wykonanie manewru zmiany pasa ruchu.
20	Wykonanie manewru zmiany kierunku jazdy w prawo.
21	Wykonanie manewru zmiany kierunku jazdy w lewo.
22	Wykonanie manewru zawracania na skrzyżowaniu.
23	Hamowanie od prędkości co najmniej 50 km/h do zatrzymania we wskazanym przez egzaminatora miejscu(manewr może być wykonany na placu manewrowym ośrodka egzaminowania) – manewr nie dotyczy kategorii AM i T prawa jazdy.
24	Hamowanie wykonywane w sytuacjach awaryjnych – obowiązkowo w zakresie prawa jazdy kategorii AM, A1, A2 i A, w przypadku pozostałych kategorii nieobowiązkowe: – w przypadku prawa jazdy kategorii A1, A2 i A hamowanie awaryjne musi być wykonane przy prędkości minimum 50 km/h przy użyciu przedniego i tylnego hamulca motocykla, – manewr może być wykonany na placu manewrowym ośrodka egzaminowania.

25	<p>Rozprzęganie pojazdu z przyczepą – zadanie realizowane po powrocie na plac manewrowy ośrodka egzaminowania lub po wykonaniu zadań na placu manewrowym – na wykonanie zadania osoba egzaminowana ma nie więcej niż 10 minut.</p> <p>Sposób wykonania czynności podczas rozprzęgania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaciągnięcie hamulca postojowego pojazdu silnikowego i unieruchomienie silnika, - zabezpieczenie pojazdu silnikowego i przyczepy przed samoczynnym przemieszczaniem się (użycie klinów lub hamulca postojowego przyczepy), - odłączenie przewodów elektrycznych i hamulcowych we właściwej kolejności (zabezpieczenie ich przed zabrudzeniem poprzez umieszczenie ich we właściwym miejscu), - wysunięcie podpory jeżeli zaczep przyczepy jest wyposażony w podporę, - rozłączenie pojazdu z przyczepą (odjechanie pojazdem), - ustawienie pojazdu obok przyczepy.
26	<p>Zmiana biegów właściwa dla energooszczędnej jazdy (dotyczy wyłącznie egzaminu państwowego przeprowadzanego w zakresie prawa jazdy kategorii B, B+E, C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D i D+E); w zakresie prawa jazdy kategorii B i B+E osoba egzaminowana powinna dokonywać zmiany biegu na wyższy w momencie kiedy silnik osiągnie od 1800 do 2600 obrotów na minutę, a pierwsze cztery biegi powinny być włączone zanim pojazd osiągnie 50 km/h; w zakresie pozostałych kategorii prawa jazdy osoba egzaminowana powinna utrzymywać prędkość obrotową silnika w zakresie zielonego pola pracy oznaczonego na obrotomierzu pojazdu egzaminacyjnego.</p>
27	<p>Korzystanie z momentu obrotowego silnika podczas hamowania – stosowanie hamowania silnikiem (dotyczy wyłącznie egzaminu państwowego przeprowadzanego w zakresie prawa jazdy kategorii B, B+E, C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D i D+E).</p>
<p>** Jeżeli są dostępne. Ocenę dostępności przejazdu przez torowisko kolejowe, skrzyżowanie dwupoziomowe lub tunel położone w odległości większej niż 2,5 km od placu manewrowego ośrodka egzaminowania, dokonuje egzaminator biorąc pod uwagę w szczególności: przeciętny czas trwania jazdy w ruchu drogowym, natężenie ruchu, zdarzenia drogowe.</p> <p>** Dotyczy miast z komunikacją tramwajową.</p>	

Egzamin praktyczny zostanie przerwany z wynikiem negatywnym w przypadku, gdy zachowanie osoby egzaminowanej zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu uczestników ruchu drogowego. Poniższa tabela przedstawia przyczyny przerwania egzaminu.

Tabela nr 1

Zachowania osoby egzaminowanej zagrażające bezpośrednio życiu i zdrowiu uczestników ruchu drogowego skutkujące przerwaniem egzaminu państwowego	
1	Spowodowanie kolizji drogowej .
2	Omijanie pojazdu, który jechał w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszym .
3	Wyprzedzanie na przejściu dla pieszych i bezpośrednio przed nim.
4	Nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na oznakowanym przejściu .
5	Nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu przechodzącemu na skrzyżowaniu przez jezdnię drogi, na którą wjeżdża osoba egzaminowana.
6	Niezatrzymanie pojazdu w razie przechodzenia przez jezdnię osoby niepełnosprawnej, używającej specjalnego oznaczenia, lub osoby o widocznej ograniczonej sprawności poruszania się w celu umożliwienia jej przejścia .
7	Nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu podczas cofania lub włączania się do ruchu.
8	Niezastosowanie się do: 8.1 sygnałów świetlnych, 8.2 sygnałów i poleceń podawanych przez osoby uprawnione do kierowania ruchem drogowym, 8.3 sygnałów i poleceń podawanych przez osoby uprawnione do kontroli ruchu drogowego .
9	Niezastosowanie się do znaków: 9.1 „stop”, 9.2 „zakaz wjazdu...”, 9.3 „zakaz skręcania w lewo”,

	9.4 „zakaz skręcania w prawo”, 9.5 „nakaz jazdy...”*, 9.6 wskazujących dozwolone kierunki jazdy z pasa ruchu, 9.7 „linia podwójna ciągła”, 9.8 „zakaz ruchu”.
10	Nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu: 10.1 na skrzyżowaniu, 10.2 pojazdom szynowym, 10.3 rowerzystom, 10.4 podczas zmiany pasa ruchu, 10.5 w razie przecinania się poza skrzyżowaniem kierunków ruchu lub torów jazdy pojazdów poruszających się po tej samej drodze, 10.6 podczas włączania się do ruchu, 10.7 podczas cofania.
11	Naruszenie zakazu zawracania.
12	Przekroczenie dopuszczalnej prędkości o więcej niż 20 km/h.
13	Nieupewnienie się o możliwości wyprzedzania.
14	Naruszenie zakazu wyprzedzania: 14.1 na przejazdach rowerowych i bezpośrednio przed nimi, 14.2 przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia, 14.3 na zakrętach oznaczonych znakami ostrzegawczymi, 14.4 na skrzyżowaniach, 14.5 na przejazdach kolejowych i bezpośrednio przed nimi, 14.6 na przejazdach tramwajowych i bezpośrednio przed nimi.
15	Niezastosowanie się do znaku „zakaz wyprzedzania”.
16	Wyprzedzanie z niewłaściwej strony.
17	Spowodowanie znacznego utrudnienia ruchu drogowego z powodu utraty panowania nad pojazdem.
* Odpowiednio do znaków umieszczonych na trasie egzaminu.	

Osoba egzaminowana uzyskuje:

- 1) **pozytywny** wynik części praktycznej egzaminu państwowego, jeżeli poprawnie wykonała zadania, o których mowa w tabeli nr 2 i 7;
- 2) **negatywny** wynik części praktycznej egzaminu państwowego, jeżeli:
  - a) dwukrotnie nieprawidłowo wykonała to samo zadanie egzaminacyjne,
  - b) zachowanie osoby egzaminowanej zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu uczestników ruchu drogowego, w szczególności zachowania określone w tab. nr 1 lub gdy egzamin został przerwany na wniosek osoby egzaminowanej.

Po zakończeniu części praktycznej egzaminu państwowego egzaminator:

- 1) szczegółowo omawia z osobą egzaminowaną oraz odpowiednio tłumaczem lub instruktorem obecnym na egzaminie wynik części praktycznej egzaminu państwowego, a jeżeli wynik jest negatywny – podaje przyczyny jego uzyskania;
- 2) **przekazuje osobie egzaminowanej wypełniony arkusz przebiegu części praktycznej egzaminu państwowego.**